

Bijlage

Jurisprudentie 2007 Europees Hof voor de Rechten van de Mens

I. Inleiding

Onderstaand volgen algemene gegevens met betrekking tot Nederlandse zaken in het jaar 2007 (Deel II), samenvattingen van uitspraken (*judgments*) van het Hof in zaken tegen Nederland uit dat jaar (Deel III), alsmede een opsomming van Nederlandse zaken waarin het Hof in 2007 gemotiveerde beslissingen (*decisions*) tot niet-ontvankelijkheid of tot schrapping van de rol nam (Deel IV). Vervolgens is een lijst van Nederlandse zaken opgenomen die op de agenda staan van het Comité van Ministers van de Raad van Europa in het kader van het toezicht van dat Comité op de tenuitvoerlegging van Hofuitspraken op grond van artikel 46, tweede lid, van het EVRM (Deel V). Ten slotte is een overzicht toegevoegd van in 2007 genomen maatregelen tot tenuitvoerlegging van Hofuitspraken die dateren van vóór dat jaar (Deel VI). Uitspraken en beslissingen zijn steeds gerangschikt naar datum en zijn alle te vinden op de *website* van het Hof, www.echr.coe.int. Voor zover van toepassing wordt in voetnoten verwezen naar de vindplaatsen in de Nederlandse juridische pers¹.

II. Algemene gegevens met betrekking tot Nederlandse zaken²

In het jaar 2007 werden door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: “het Hof”) met betrekking tot klachten tegen Nederland;

- 513 nieuwe verzoekschriften ontvangen (2006: 538)³;
- 335 verzoekschriften niet-ontvankelijk verklaard en/of van de rol geschrapt (2006: 319);
- 34 verzoekschriften aan de Regering ter kennis gebracht (2006: 33);
- 10 uitspraken (*judgments*) gedaan (2006: 7).

Het aantal aanhangige verzoekschriften in Nederlandse zaken bedroeg

- 544 op 1 januari 2007 en
- 531 op 31 december 2007⁴.

¹ EHRC = European Human Rights Cases; JV = Jurisprudentie Vreemdelingenzaken; NJ = Nederlandse Jurisprudentie; NAV = Nieuwsbrief Asiel- en Vreemdelingenrecht; NJB = Nederlands Juristenblad; NJCM = Nederlands Tijdschrift voor de Mensenrechten; RvdW = Rechtspraak van de Week; JB = Jurisprudentie Bestuursrecht; JOL = Jurisprudentie Online.

² Cijfermateriaal met betrekking tot alle lidstaten van de Raad van Europa is te vinden in het *Survey of Activities 2007* van de griffie van het Hof.

³ Dit cijfer wijkt naar boven af van het cijfer genoemd in het *Survey of Activities 2007* van het Hof zelf. De oorzaak daarvan is dat het Hof er met ingang van 2007 toe is overgegaan uitsluitend nog het aantal klachten te publiceren dat is voorgelegd aan een comité of Kamer (“*allocated to a decision body*”).

⁴ Zie voetnoot 3.

Van de genoemde 10 uitspraken in Nederlandse zaken betroffen er

- 5 de constatering dat een schending van het EVRM had plaatsgevonden;
- 1 de constatering dat geen schending van het EVRM had plaatsgevonden;
- 1 een schrapping van de rol;
- 1 de vaststelling van een schikking na eerdere uitspraak;
- 2 de vaststelling van billijke genoegdoening na eerdere uitspraak.

Voorts zijn in 2007 door het Hof 45 verzoeken tot het treffen van een voorlopige maatregel ontvangen⁵, waarvan er

- 38 zijn afgewezen;
- 7 zijn toegewezen en aan de Regering ter kennis gebracht.

III. Uitspraken (judgments) in zaken tegen Nederland

SALAH SHEEKH, 11 januari 2007, klacht nr. 1948/04⁶

Klager behoort tot de Ashraf, een minderheidsgroepering in Somalië. In het dorp waar hij woonde werden hij en zijn familie geregeld lastiggevallen, bedreigd, beroofd en mishandeld door gewapende militieleden van de in het dorp heersende Abgal-clan. Klagers vader en broer werden vermoord, zijn zuster verkracht. De drie andere Ashraf-families woonachtig in het dorp viel een vergelijkbare behandeling ten deel. In 2003 vluchtte klager naar Nederland, waar hij asiel aanvraagde. Zijn asielaanvraag werd afgewezen omdat niet voldoende bewezen werd geacht dat hij bij terugkeer naar Somalië persoonlijk te vrezen had voor behandeling in strijd met artikel 3 EVRM (verbod van foltering en onmenselijke en vernederende behandeling en bestraffing). In 2006 verkreeg klager een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op basis van het categoriaal beschermingsbeleid met betrekking tot asielzoekers afkomstig uit bepaalde delen van Somalië.

Klager stelt dat zijn uitzetting naar Somalië in strijd is met artikel 3 EVRM. Volgens de Regering diende de klacht niet-ontvankelijk verklaard te worden omdat klager inmiddels een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd had. Het Hof is echter van oordeel dat deze vergunning afhankelijk is van zijn uitspraak in deze zaak en klager daarom geen garantie biedt tegen uitzetting naar Somalië. De kwestie was derhalve nog niet opgelost. De Regering stelde voorts dat klager niet de nationale rechtsmiddelen had uitgeput. Hij had tegen de ongegrondverklaring door de rechtbank van het beroep tegen de afwijzing van zijn asielaanvraag geen hoger beroep ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het Hof overweegt daaromtrent dat, gezien de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak, een eventueel hoger beroep voor klager geen kans van slagen zou hebben, aangezien hij niet had gesteld dat het risico bij terugkeer naar Somalië

⁵ Op grond van Regel 39 van de Procedureregels van het Hof.

⁶ Speciale aflevering NJB jaargang 82 (2007), afl. 7, pp. 379-395, NJB jaargang 82 (2007), afl. 11, pp. 655-656, AB 2007/67, met noot Vermeulen, NAV 2007, pp. 92-105, JB 2007/52, pp. 291-305, NJCM jaargang 32 (2007), afl. 2, pp. 111-113 en 179-194 met noot Terlouw, JV 2007/30, pp. 289-323, Ars Aequi 2007, katern 103, pp. 5809-5810, EHRC 2007/36, Ars Aequi 2008/01, pp. 53-66.

hem persoonlijk betref, maar voor alle leden van zijn groepering gelijkelijk gold. Het Hof acht de klacht derhalve ontvankelijk.

Het Hof overweegt dat het zijn oordeel over de gronden van de klacht niet alleen op informatie afkomstig van de Regering dient te baseren, maar ook op informatie van andere objectieve en betrouwbare bronnen. Het Hof stelt vervolgens dat staten de mogelijkheid voor vreemdelingen in hun land van herkomst een veilig heenkomen te vinden mogen meewegen in besluiten tot uitzetting. Betrokkenen moeten echter wel naar de veilig geachte gebieden kunnen reizen, daar toegelaten kunnen worden en de mogelijkheid hebben zich daar te vestigen. Als deze drie voorwaarden niet aanwezig zijn, kan uitzetting een schending van artikel 3 EVRM opleveren. Dit is met name het geval als een uitgezette persoon vervolgens in een deel van het land van herkomst belandt waar hij of zij een reëel risico loopt onderworpen te worden aan foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Het Hof oordeelt dat, gezien de op familie- en clanbanden gefundeerde Somalische samenleving, het hoogst onwaarschijnlijk is dat klager een heenkomen kan vinden in één van de veilig geachte gebieden, nu hij daar geen familie- of clanbanden heeft. Hij zou daar kunnen belanden in een situatie vergelijkbaar met de situatie die hij juist ontvlucht is. Bovendien verzetten de plaatselijke autoriteiten zich tegen het opnemen van vluchtelingen uit andere delen van Somalië. Ook accepteren zij niet het EU-reisdocument dat klager van de Nederlandse autoriteiten zou verkrijgen om door Somalië te kunnen reizen. Het is daarom waarschijnlijk dat klager in andere delen van Somalië zou belanden, alwaar hij, als lid van een minderheid, het gevaar loopt onderworpen te worden aan foltering of onmenselijke behandeling. Het Hof merkt op dat schendingen van mensenrechten van personen die tot een minderheid behoren in Somalië stelselmatig en zeker niet ongewoon zijn. Klager is in het verleden reeds slachtoffer geworden van handelingen die als onmenselijk aangemerkt kunnen worden. Het Hof is er niet van overtuigd dat de omstandigheden in Somalië zodanig verbeterd zijn dat klager niet het gevaar loopt weer in eenzelfde situatie terecht te komen. Klager is gelet op de algemene situatie van minderheden in Somalië ook niet verplicht nadere specificaties te geven die aantonen dat hij persoonlijk gevaar loopt.

De klacht dat de Staat artikel 13 EVRM geschonden zouden hebben omdat het verzoek niet uitgezet te worden hangende de procedure niet gehonoreerd werd, werd door het Hof verworpen. Artikel 13 EVRM vereist immers niet dat het inzetten van een rechtsmiddel ook daadwerkelijk succes moet hebben.

De Regering verzocht het Hof om voorlegging van de klacht aan de Grote Kamer⁷, welk verzoek echter op 23 mei 2007 ongemotiveerd werd afgewezen.

Naar aanleiding van deze uitspraak⁸ zal de toets aan artikel 3 van het EVRM zodanig worden aangepast dat bij de beoordeling van het individualiseerbare risico de algehele situatie in een land, met inbegrip van de generieke omstandigheden, wordt betrokken.

⁷ Kamerstukken II 29 344, nr. 62.

⁸ Zie over deze zaak ook de antwoorden van 21 februari 2007 van de Minister van Justitie, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van de Tweede Kamerleden Schippers en Ten Broeke (ingezonden 18 januari 2007; no. 2060705650).

Voorts zal bij de beoordeling van asielzaken, explicieter dan voorheen het geval was, ook andere informatie dan ambtsberichten van de Minister van Buitenlandse Zaken worden betrokken.⁹

GEERINGS, 1 maart 2007, klacht nr. 30810/03¹⁰

Klager was door de rechtbank 's-Hertogenbosch veroordeeld voor het plegen van een aantal diefstallen en deelname aan een criminele organisatie. In hoger beroep sprak het gerechtshof 's-Hertogenbosch hem vrij van het merendeel van de diefstallen en veroordeelde hem voor de diefstal van twee vrachtwagencombinaties en heling van een kledingstuk en een videocamera. Voorts legde het gerechtshof klager een maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel op ten bedrage van f 147.493 (ongeveer €66.930). Deze confiscatiemaatregel omvatte alle feiten waarvoor klager door de rechtbank was veroordeeld, ook die feiten waarvan hij door het gerechtshof was vrijgesproken. Volgens het gerechtshof waren er sterke aanwijzingen dat hij soortgelijke misdrijven begaan had. De Hoge Raad verwierp klagers beroep tegen de uitspraak van het gerechtshof. Klager kwam vervolgens met de autoriteiten overeen om €10.000 direct te betalen en het overige deel van het bedrag in maandelijkse termijnen van €150 af te lossen.

Klager stelt dat de maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel een schending vormt van artikel 6, tweede lid, van het EVRM (vermoeden van onschuld). Het Hof overweegt dat de maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel is gebaseerd op het principe dat er een misdrijf is waaruit voordeel verkregen is. Nu niet vastgesteld is dat klager bepaalde misdrijven gepleegd heeft, noch dat hij voordeel heeft behaald uit deze misdrijven, en nu hij zelfs van de bedoelde misdrijven is vrijgesproken, kan de opgelegde maatregel volgens het Hof alleen gebaseerd zijn op de veronderstelling dat klager schuldig is. Dat het gerechtshof lijkt vast te stellen dat klager toch schuldig is aan de misdrijven waarvan hij is vrijgesproken, is een schending van artikel 6 lid 2 EVRM.

Het Hof houdt oplegging van een billijke genoegdoening aan, rekening houdend met de mogelijkheid van een schikking tussen de Regering en klager.

Naar aanleiding van deze uitspraak is op 26 september 2007 door het College van procureurs-generaal een richtsnoer voor de ontnemingspraktijk vastgesteld, waarin onder meer is vastgelegd dat geen voordeel kan worden ontnomen indien het gaat om feiten

⁹ Zie de brief van de Staatssecretaris van Justitie, mede namens de Minister van Justitie en de Minister van Buitenlandse Zaken, van 22 juni 2007, TK 2006-2007, 29344 en 30800 VI, nr. 64. Zie voorts de antwoorden van de Minister van Justitie en de Staatssecretaris van Justitie op 5 december 2007 op vragen en opmerkingen van enkele fracties binnen de vaste commissie voor Justitie naar aanleiding van voornoemde brief, TK 2007-2008, 29344, nr. 65.

¹⁰ NJCM jaargang 32 (2007), afl. 2, pp. 850-855, met noot Schalken, EHRC 2007/ 61, pp. 574-577, Delikt&Delinkwent 2007/6, NJB jaargang 82 (2007), afl. 22, pp. 1370-1371, JOL 2007 /389 (Hoge Raad Strafkamer).

waarvan is vrijgesproken, behalve indien vaststaat dat betrokkene daadwerkelijk voordeel heeft genoten uit die feiten¹¹.

SALAH, 8 maart 2007, klacht nr. 8196/02 (billijke genoegdoening)

Op 6 juli 2006 deed het Hof uitspraak in de gevoegde zaken *Salah, Sylla en Baybasin*¹². Het Hof oordeelde dat de routinematige wekelijkse onderzoeken aan en in het lichaam van verzoekers gedurende hun verblijf in de Extra Beveiligde Inrichting (hierna: EBI) te Vught in strijd waren met artikel 3 EVRM (verbod van foltering en onmenselijke en vernederende behandeling en bestraffing). Het Hof kon op genoemde datum de door klager Salah onder artikel 41 EVRM ingestelde vordering ter vergoeding van immateriële schade en proceskosten niet behandelen. Bij de rechtbank Den Haag was namelijk nog een door klager ingestelde schadevergoedingsprocedure aanhangig. Daarnaast had klager de gemaakte proceskosten niet voldoende gespecificeerd en had hij niet aangegeven of hij van de overheid een financiële bijdrage had ontvangen voor rechtsbijstand. Het Hof had zijn oordeel over klagers vorderingen daarom opgeschort en klager en de Regering gevraagd hun visie over de vorderingen op schrift te stellen. Daarnaast had het Hof gevraagd ingelicht te worden indien de partijen onderling tot overeenstemming zouden komen.

Klager en de Regering kwamen tot een schikking nog voordat de rechtbank Den Haag uitspraak had gedaan in de schadevergoedingsprocedure. Deze schikking hield in dat de Regering klager een bedrag van €2.500 netto uitkeerde en dat klager afzag van nationaal- en internationaalrechtelijke procedures gerelateerd aan de feiten die de grondslag vormden voor zijn klacht bij het Hof. Naar het oordeel van het Hof is deze schikking billijk en geeft zij blijk van respect voor de mensenrechten. Derhalve wordt de zaak van de rol geschrapt.

KONSTATINOV, 26 april 2007, klacht nr. 16351/03¹³

Klaagster heeft de Servische nationaliteit en is woonachtig in Nederland. In 1991 is ze getrouwd met de heer G. Zijn nationaliteit is onbekend, maar hij is in het bezit van een Nederlandse verblijfsvergunning. G. en klagster hebben samen een zoon, geboren in 1989, die eveneens in het bezit is van een verblijfsvergunning. In 1991 diende klagster een verzoek in voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning. Klaagster is een aantal malen veroordeeld wegens diefstal en beroving. In november 1998 werd zij tot ongewenst vreemdeling verklaard.

Klaagster stelt dat haar uitzetting een schending van artikel 8 EVRM (recht op gezinsleven) oplevert. Het Hof merkt op dat in kwesties die binnen de reikwijdte van artikel 8 EVRM vallen een redelijk evenwicht dient te worden gevonden tussen de belangen van het individu enerzijds en het algemeen belang anderzijds. De Staat geniet bij deze belangenafweging een zekere beoordelingsruimte. Wel dient de Staat bepaalde factoren mee te wegen in zijn overwegingen om familieleden van personen verblijvend

¹¹ Zie over deze zaak ook de antwoorden van 26 april 2007 van de Minister van Justitie op vragen van Tweede Kamerlid Wolfsen (ingezonden 21 maart 2007; nr. 2060710080).

¹² Zie ook de EHRM-rapportage over het jaar 2006, Kamerstukken II, 2006-2007, 30 481, 2.

¹³ NJB jaargang 82 (2007), afl. 26, pp. 1627-1628.

op zijn grondgebied toe te laten of niet. Het Hof overweegt dat klaagster nooit enige Nederlandse verblijfsvergunning heeft gehad. De familiebanden met haar echtgenoot en zoon zijn voorts ontstaan in een periode waarin het voor betrokkenen duidelijk was dat de verblijfsstatus van klaagster onzeker was en onzeker zou blijven totdat G. aan het wettelijk vereiste minimuminkomen zou voldoen. Het vereiste van een minimuminkomen wordt door het Hof niet als onredelijk beschouwd. Het Hof merkt verder op dat klaagster meerdere malen veroordeeld is wegens het plegen van misdrijven. Ook stelt het Hof dat de zoon van klaagster op korte termijn meerderjarig zal worden en dat relaties tussen volwassen familieleden niet noodzakelijkerwijs bescherming genieten van artikel 8 EVRM. Dat de zoon aan astma lijdt is niet van doorslaggevende betekenis. Het Hof stelt verder dat klaagster niet bewezen heeft dat zij staatloos is. Ze heeft evenmin bewezen dat haar echtgenoot de toegang tot Servië ontzegd zou worden omdat hij staatloos is. Ten slotte impliceert het feit dat klaagster tot ongewenst vreemdeling is verklaard niet dat zij permanent uitgesloten wordt van Nederlands grondgebied. Het Hof oordeelt dat gelet op de voorgaande overwegingen niet gezegd kan worden dat de Nederlandse autoriteiten geen redelijk evenwicht gevonden hebben tussen het recht van klaagster op gezinsleven en de algemene belangen van de Staat bij het beperken van immigratie en publieke uitgaven, het voorkomen van criminaliteit en het handhaven van de orde. Het Hof oordeelt unaniem dat er geen schending van artikel 8 EVRM heeft plaatsgevonden.

SYLLA, 26 april 2007, klacht nr. 14683/03 (billijke genoegdoening)

De voorgeschiedenis van deze zaak is hierboven bij de zaak *Salah* reeds vermeld. Klager had op grond van artikel 41 EVRM een vordering ter vergoeding van immateriële schade en proceskosten ingediend. Omdat destijds op nationaal niveau nog niet was beslist op klagers verzoek zich te voegen in een civiele zaak aangespannen door een andere ex-gedetineerde van de EBI, had het Hof zich op het standpunt gesteld dat het nog niet kon oordelen over de vordering. Ook over de vergoeding van proceskosten had het Hof nog geen uitspraak kunnen doen, nu klager niet precies had aangegeven welke kosten hij gemaakt had en of hij van overheidswege een bijdrage had gekregen in de kosten van rechtsbijstand. Om deze redenen had het Hof zijn oordeel over klagers vorderingen opgeschort en de Regering verzocht haar opmerkingen over de vorderingen kenbaar te maken. Tevens werd beide partijen gevraagd het Hof op de hoogte te stellen indien onderlinge overeenstemming zou worden bereikt over de vorderingen.

De rechtbank Den Haag verwierp het verzoek van klager om zich te voegen in de civiele zaak van de andere ex-gedetineerde van de EBI. Klager en de Regering kwamen evenmin tot onderlinge overeenstemming over de vorderingen. Het Hof bepaalt daarop de hoogte van de vergoeding voor geleden immateriële schade op een bedrag van €1.000 netto. Het Hof stelt dit bedrag vast op basis van de lengte van klagers detentie in de EBI, die ongeveer acht maanden bedroeg. Omdat klager een bijdrage in de kosten van rechtsbijstand had genoten, oordeelt het Hof dat hij geen recht heeft op vergoeding van de proceskosten. De zaak wordt van de rol geschrapt.

RAMSAHAI, 15 mei 2007 (Grote Kamer), klacht nr. 52391/99¹⁴

Klagers zijn familieleden van Moravia Ramsahai, die in 1998 door de politie werd aangehouden op verdenking van diefstal. In een poging zich tegen zijn aanhouding te verzetten, richtte Ramsahai zijn pistool op een politieagent. In reactie hierop vuurde de agent een dodelijk schot af op Ramsahai. Naar aanleiding van het incident werd een strafrechtelijk onderzoek ingesteld, op basis waarvan de officier van justitie oordeelde dat de agent had gehandeld uit zelfverdediging. Hij werd daarom niet strafrechtelijk vervolgd. Klagers dienden tegen dit besluit een schriftelijk beklag in bij het gerechtshof Amsterdam. Het gerechtshof bevestigde echter het oordeel van de officier van justitie.

Op 10 november 2005 oordeelde de gewone Kamer van het Hof dat het neerschieten van Ramsahai niet strijdig was met de materiële vereisten van artikel 2 EVRM (recht op leven)¹⁵. Het onderzoek naar het incident achtte de Kamer echter niet conform de eisen die artikel 2 EVRM stelt. De Regering verzocht om voorlegging van de klacht aan de Grote Kamer van het Hof. Dit verzoek werd ingewilligd.

De Grote Kamer bevestigt het oordeel van de Kamer dat het neerschieten van Ramsahai geen schending is van de materiële vereisten van artikel 2 EVRM. De Grote Kamer verklaart dat het gebruik van dodelijk geweld niet verder ging dan absoluut noodzakelijk om Ramsahai te kunnen arresteren en om de levens van de betrokken agenten te beschermen. Het onderzoek naar het incident voldoet volgens de Grote Kamer echter niet aan de eisen van artikel 2 EVRM. Het onderzoek vertoont allereerst tekortkomingen in technisch opzicht (zoals het nalaten van een onderzoek naar de aanwezigheid van kruitresten op de handen van de betrokken agenten, het afzien van het maken van een reconstructie van de gebeurtenissen, en de kennelijke afwezigheid van een onderzoek van wapens en munitie). Ook zijn de betrokken agenten na het incident niet gescheiden gehouden en zijn ze pas drie dagen later ondervraagd. Voorts is pas vijftieneneenhalf uur na het incident onderzoek ingesteld door de Rijksrecherche en zijn essentiële onderdelen van het onderzoek uitgevoerd door het politiekorps waartoe de betrokken agenten behoren. Hierdoor kan niet gesproken worden van een onafhankelijk onderzoek. De overige onderdelen van de klacht worden afgewezen.

De Grote Kamer kent klagers een schadevergoeding toe ten bedrage van €20.000 wegens immateriële schade, alsmede een bedrag van €7.299 wegens proceskosten.

Reeds naar aanleiding van de uitspraak van de gewone Kamer werd in juli 2006 door het College van procureurs-generaal een Aanwijzing Handwijze bij geweldsaanwending door (politie)ambtenaar uitgevaardigd¹⁶. Daarin is vastgelegd dat de Rijksrecherche zo snel mogelijk wordt geïnformeerd indien sprake is van geweldsaanwending door een politieambtenaar. De desbetreffende piketambtenaar van de Rijksrecherche komt vervolgens zo snel mogelijk naar de plaats van het voorval. Logischerwijze zal het lokale

¹⁴ NJB jaargang 82 (2007), afl. 27, pp. 1678-1679, AB 2007/77 met noot van T. Barkhuysen en M.L. van Emmerik, NJCM jaargang 32 (2007), afl. 8, pp. 1179-1195, met noot van J. Naeyé, EHRC 2007/83, pp. 780-799, NJ 2007/618.

¹⁵ Zie ook de EHRM-rapportage over het jaar 2005, Kamerstukken II 2005/06, 30 481, nr. 1.

¹⁶ Staatscourant 2006, no 143.

politiekorps veelal echter sneller ter plekke kunnen zijn dan de Rijksrecherche. De Rijksrecherche zal immers doorgaans een grotere afstand moeten afleggen om bij de plaats van het delict te kunnen komen dan het lokale korps. Met het oog daarop worden bepaalde noodzakelijke handelingen ter bevestiging door het lokale korps uitgevoerd. Hierbij kan gedacht worden aan het verzamelen van getuigen en het veiligstellen van sporen. Deze handelingen worden in alle gevallen overgenomen door de Rijksrecherche en, waar mogelijk en zinvol, door de Rijksrecherche overgedaan. Tevens is het piketsysteem van de Rijksrecherche aangescherpt.

BAYBASIN, 7 juni 2007, klacht nr. 13600/02¹⁷ (billijke genoegdoening)

De voorgeschiedenis van deze zaak is hierboven bij de zaak *Salah* reeds vermeld. Klager had onder artikel 41 EVRM vergoeding gevorderd van immateriële schade en proceskosten. Het Hof was tot het oordeel gekomen dat de vordering wegens immateriële schade nog niet beoordeeld kon worden omdat er nog een nationale schadevergoedingsprocedure liep. Ook over vergoeding van proceskosten kon het Hof nog niet oordelen, omdat klager deze kosten niet had gespecificeerd en ook niet had aangegeven of hij van de overheid een bijdrage had ontvangen in de kosten van rechtsbijstand. Daarom had het Hof zijn oordeel over klagers vorderingen opgeschort en de Regering gevraagd haar opmerkingen over de vorderingen in te dienen. Ook werden beide partijen verzocht het Hof te informeren over eventuele onderlinge overeenstemming.

Klager en de Regering kwamen niet tot overeenstemming. De vorderingen kwamen daarom weer bij het Hof terecht. Voor wat betreft de vordering wegens immateriële schade stelt het Hof dat klager immateriële schade had geleden ten gevolge van de visitaties waaraan hij onderworpen was in de EBI. Het Hof wijst echter op het feit dat de nationale schadevergoedingsprocedure nog steeds aanhangig is. Omdat klager een reële kans maakt via deze weg een schadevergoeding te verkrijgen, acht het Hof het niet noodzakelijk klagers vordering nog verder te behandelen. Voorts is het Hof van mening dat de proceskosten niet voor vergoeding in aanmerking komen, nu klager van overheidswege een bijdrage heeft ontvangen in de kosten van rechtsbijstand. Het Hof schrapt de zaak van de rol, met de aantekening dat de zaak afhankelijk van de omstandigheden weer in behandeling kan worden genomen.

VAN VONDEL, 25 oktober 2007, klacht nr. 38258/03¹⁸

Klager was tot 1994 werkzaam bij de Kennemerland Regionale Criminele Inlichtingendienst (RCID). In 1994 werd een parlementaire enquête ingesteld naar de werkwijze van het Interregionaal Recherche Team. In het verlengde hiervan volgde in 1995 een feitenonderzoek door de Rijksrecherche naar de werkzaamheden van de Kennemerland RCID, in het bijzonder naar het gebruik van speciale opsporingstechnieken door de dienst. In 1996 bracht de Rijksrecherche rapport uit. Dit rapport besteedde bijzondere aandacht aan de contacten tussen klager en de heer R., een Belgische fruitsapfabrikant die door klager werd gevraagd een fruitsapfabriek op te zetten in Ecuador, waarschijnlijk met het doel om drugstransporten te onderzoeken. In 2002

¹⁷ NJCM jaargang 32 (2007), afl. 7, p. 1049.

¹⁸ EHRC 2007/145, pp. 1413-1417, RvdW 2008/93, pp. 56.

werd klager veroordeeld wegens het plegen van meened tegenover de parlementaire enquêtecommissie en het trachten te intimideren van een (potentiële) getuige, namelijk R. Volgens klager was het bewijs tegen hem op onrechtmatige wijze verkregen middels opnamen van zijn telefoongesprekken met R.

Klager stelt dat artikel 8 EVRM (recht op privéleven) is geschonden. Volgens het Hof was het opnemen van klagers gesprekken met R. een inmenging van de autoriteiten in zijn recht op privéleven en/of op correspondentie. Hoewel R. de opnamen vrijwillig en voor persoonlijke doeleinden gemaakt had, was hem de benodigde apparatuur geleverd door de autoriteiten. Tevens hebben de autoriteiten R. tenminste één maal specifieke aanwijzingen gegeven over welke informatie hij van klager moest trachten te verkrijgen. Bovendien betwijfelt het Hof of R. zelf uiteindelijk zeggenschap had over het verloop van de operatie. Het Hof is daarom van mening dat de autoriteiten een essentiële bijdrage hadden geleverd aan de operatie. Het Hof oordeelt dat de inmenging in klagers recht op privé-leven en/of correspondentie geen wettelijke grondslag had. Voorts waren de opnamen gemaakt in het kader van onderzoek dat bedoeld was voor het vaststellen van feiten en niet ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek. Het gebruik door de Rijksrecherche van strafrechtelijke opsporingstechnieken, zoals het opnemen van telefoongesprekken, was om die reden onrechtmatig.

Vooralsnog wordt een wijziging van de geldende wetgeving niet nodig geacht, aangezien het (faciliteren van) afluisteren van telefoongesprekken in een feitenonderzoek door de Rijksrecherche geen praktijk is en er evenmin behoefte bestaat deze mogelijkheid in de toekomst wél wettelijk te verankeren. Teneinde te garanderen dat dergelijke incidenten zich in de toekomst niet meer zullen voordoen, zal een passage in de nieuwe druk van het Handboek bijzondere opsporingsbevoegdheden worden opgenomen, waarin de onderhavige uitspraak onder de aandacht wordt gebracht van praktijkbeoefenaren.

VOSKUIL, 22 november 2007, klacht nr. 64752/01¹⁹

Klager is journalist. Hij had in het dagblad *Sp!ts* een anonieme functionaris van het Amsterdamse politiekorps geciteerd die stelde dat de vondst van wapens in een flat deel uitmaakte van een vooropgezet plan. Op basis van deze vondst waren drie personen, onder wie Mink K., door de rechtbank Amsterdam veroordeeld wegens wapensmokkel. De drie waren tegen deze uitspraak in beroep gegaan bij het gerechtshof Amsterdam. Klager trad in deze beroepsprocedure op als getuige. Het gerechtshof verzocht klager de identiteit van zijn bron te onthullen, hetgeen hij weigerde. Daarop beval het gerechtshof klager te gijzelen. Na zeventien dagen werd hij vrijgelaten, waarna het proces werd voortgezet en afgerond.

Klager stelt dat zijn gijzeling een schending was van artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). Hij klaagde ook dat hij niet binnen 24 uur een kopie van het bevel tot detentie had gekregen, hetgeen volgens hem in strijd was met artikel 5, eerste lid, van het EVRM (recht op vrijheid). Het Hof overweegt dat journalisten alleen gedwongen kunnen worden hun bronnen te onthullen indien er sprake is van een hoger maatschappelijk

¹⁹ NJB jaargang 83 (2008), afl. 2, pp. 102-104, NJCM jaargang 33 (2008), afl. 1, pp. 75-89, met noot van G.A.I. Schuijt.

belang. Het door het gerechtshof aangevoerde belang was het garanderen van een eerlijk proces voor de drie verdachten en het beschermen van de integriteit van de politie. Met betrekking tot het garanderen van een eerlijk proces oordeelt het Hof dat de informatie die klager kon geven blijkbaar niet van doorslaggevende waarde was voor het proces, nu het gerechtshof de zaak afdeed met informatie verkregen van andere getuigen. Wat betreft de bescherming van de integriteit van de politie stelt het Hof dat het niet kon bepalen of de berichtgeving van klager een kern van waarheid bevatte of niet. Het Hof is echter van mening dat het publiek in een democratische rechtsstaat het recht heeft geïnformeerd te worden over onrechtmatige methoden gehanteerd door de autoriteiten. De door het gerechtshof aangevoerde gronden om klager te dwingen de identiteit van zijn bron te onthullen wogen dus niet zwaarder dan klagers belang om deze geheim te houden. Daarom oordeelt het Hof dat klagers gijzeling niet voldeed aan het vereiste dat een beperking van de rechten vervat in artikel 10 EVRM noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving. Het Hof concludeert dan ook dat de Staat dat artikel heeft geschonden. Het Hof concludeert voorts dat klager niet binnen de wettelijk voorgeschreven 24 uur, maar pas drie dagen na het begin van zijn detentie een kopie van zijn bevel tot gevangenneming had gekregen. Dit was niet conform de wettelijke procedure (artikel 224 Wetboek van Strafvordering) en derhalve in strijd met artikel 5 lid 1 EVRM.

Het Hof kent klager geen proceskosten toe omdat deze werden bekostigd door de *Telegraaf Media Groep N.V.*, de eigenaar van het dagblad *Sp!ts*.

Naar aanleiding van deze uitspraak zal, in overleg met de Nederlandse Vereniging van Journalisten, een wettelijke regeling worden voorbereid. Hierin zal worden bepaald wie behoren tot de kring van personen die voor het beroep op bronbescherming in het belang van de persvrijheid in een democratische rechtsstaat in aanmerking komen, en zal een afwegingskader ten opzichte van het belang van de waarheidsvinding in strafzaken worden opgesteld.²⁰

EL MAJJAOUÏ EN STICHTING TOUBA MOSKEE, 20 december 2007 (Grote Kamer), klacht nr. 25525/03

De Stichting Touba Moskee had een verzoek ingediend voor een tewerkstellingsvergunning ten behoeve van El Majjaoui, die voor de Stichting als imam zou gaan werken. Dit verzoek werd afgewezen, omdat de Stichting bij de aanvraag niet had voldaan aan bepaalde vereisten. Klagers doorliepen vervolgens zonder succes de beschikbare nationale procedures. Hangende de procedure bij het Hof is na een hernieuwd verzoek van de Stichting alsnog een tijdelijke tewerkstellingsvergunning toegekend.

Klagers stellen bij het Hof dat de weigering van de tewerkstellingsvergunning een schending is van artikel 9 EVRM (vrijheid van godsdienst) en artikel 18 EVRM (inperking van de toepassing van beperkingen op rechten). Omdat de gewone Kamer afstand heeft gedaan van rechtsmacht, wordt de zaak behandeld door de Grote Kamer.

²⁰ Brief van de Minister van Justitie, 27 november 2007, Kamerstukken II 2007/08, 31 200 VI, nr. 92.

Deze overweegt dat het enkele feit dat de Stichting aan bepaalde vereisten moest voldoen om voor El Majjaoui een tewerkstellingsvergunning te bemachtigen in beginsel niet strijdig is met artikel 9 EVRM. Deze bepaling omvat volgens de Grote Kamer namelijk niet het recht voor buitenlanders om een tewerkstellingsvergunning te verkrijgen. Dit is niet anders in gevallen waarin om een vergunning wordt verzocht voor het verrichten van werk voor een religieuze instelling. Vervolgens wijst de Grote Kamer erop dat El Majjaoui inmiddels een tijdelijke tewerkstellingsvergunning heeft verkregen. Derhalve wordt hij niet langer gehinderd in het uitoefenen van zijn functie als imam. Evenmin is het voor de Stichting nog langer verboden om El Majjaoui te laten werken. Daarom zijn naar het oordeel van de Grote Kamer de mensenrechtelijke problemen die volgens klagers in deze zaak waren gerezen op adequate wijze en in voldoende mate opgelost. Bovendien zijn er geen bijzondere mensenrechtelijke aspecten die maken dat de Grote Kamer de zaak nader zou moeten onderzoeken. Om die redenen oordeelt de Grote Kamer, met veertien stemmen tegen drie, dat de zaak van de rol geschrapt kan worden. De Grote Kamer kent klagers een proceskostenvergoeding toe ten bedrage van €5000. Een en ander wijst erop dat de Grote Kamer de vraag naar de compatibiliteit van de van toepassing zijnde Nederlandse regelgeving met het EVRM legitiem acht en geen eendoordeel heeft gegeven.

De Nederlandse rechter Myjer en twee andere rechters betogen in een *dissenting opinion* dat een inhoudelijke behandeling van de klacht wenselijk was geweest. De uitspraak geeft naar hun mening geen antwoord op enkele belangrijke vragen die in deze zaak gerezen zijn onder artikel 9 EVRM.

IV. Gemotiveerde beslissingen (decisions) tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol in zaken tegen Nederland²¹

Niet-ontvankelijk:

BAGHERI EN MALIKI ²²	30164/06	15 mei 2007
KANZI ²³	28831/04	5 juli 2007
HENDRIKS ²⁴	43701/04	5 juli 2007
SEVINGER EN EMAN	17173/07-17180/07	6 september 2007
MERIE ²⁵	664/05	20 september 2007
BAH	22842/04	20 september 2007

Geschrapt van de rol:

²¹ Uit het veel omvangrijkere aantal beslissingen tot niet-ontvankelijkheid en schrapping van de rol in zaken tegen Nederland betreft het hier uitsluitend beslissingen die zijn gemotiveerd door een Kamer van het Hof.

²² EHRC 2007/112, p. 1116.

²³ RvdW 2007/41, NJ 2007/632.

²⁴ EHRC 2007/126 pp. 1241-1244, RvdW 2007/41, NJ 2007/633.

²⁵ NJB jaargang 83 (2008), afl. 4, pp. 226-227.

CHEN	37075/06	15 mei 2007
SHARIF	44879/06	6 september 2007
ROJAS ARENAS	1989/07	6 september 2007
SOURI	44549/06	20 september 2007
QUIÑONEZ HURTADO	6187/07	20 september 2007
YANG	30303/06	27 september 2007
RAHIMDOUST	18048/06	8 november 2007
PISHEHWARI	67535/01	29 november 2007

V. **Uitspraken in zaken tegen Nederland die geagendeerd zijn door het Comité van Ministers in het kader van het toezicht op grond van Artikel 46 lid 2 EVRM**

Zaken voorzien van een * zijn door de Regering volledig tenuitvoergelegd, maar moeten nog door middel van een resolutie door het Comité van Ministers worden afgesloten.

RUTTEN*	32605/96	24 juli 2001
SEN*	31465/96	21 december 2001
A.B.*	37328/97	29 januari 2002
VISSER*	26668/95	14 februari 2002
MEULENDIJKS*	34549/97	14 mei 2002
GÖCER*	51392/99	3 oktober 2002
VENEMA*	35731/97	17 december 2002
VAN DER VEN*	50901/99	4 februari 2003
LORSÉ E.A.*	52750/99	4 februari 2003
BEUMER*	48086/99	29 juli 2003
DOERGA	50210/99	27 april 2004
MORSINK	48865/99	11 mei 2004
BRAND	49902/99	11 mei 2004
LEBBINK*	45582/99	1 juni 2004
DEL LATTE*	44760/98	9 november 2004
MARPA ZEELAND B.V. e.a.*	46300/99	9 november 2004
NAKACH*	5379/02	30 juni 2005
SAID*	2345/02	5 juli 2005
MATHEW	24919/03	29 september 2005
VAN HOUTEN*	25149/03	29 september 2005
SCHENKEL*	62015/00	27 oktober 2005
BOCOS-CUESTA*	54789/00	10 november 2005
TUQUABO-TEKLE	60665/00	1 december 2005
SEZEN	50252/99	31 januari 2006
RODRIGUES DA SILVA & HOOBKAMER*	50435/99	31 januari 2006
SALAH*	8196/02	6 juli 2006
BAYBASIN*	13600/02	6 juli 2006
SYLLA*	14683/03	6 juli 2006

VI. In 2007 genomen maatregelen tot tenuitvoerlegging van oudere uitspraken***RODRIGUES DA SILVA EN HOOGKAMER, 1 januari 2006, zaak nr. 50435/99***

In deze zaak ging het om het recht op familie- en gezinsleven tussen Rodrigues da Silva en Hoogkamer. Het Hof oordeelde dat het belang van de gemeenschap bij het economisch welzijn van de staat niet opwoog tegen de gerechtvaardigde belangen van klagers bij voortzetting van hun moeder-dochterrelatie. Blijkens een brief van de Staatssecretaris van Justitie²⁶ zal het beleid inzake de beoordeling of sprake is van inmenging in het recht op familie- of gezinsleven in de zin van artikel 8 van het EVRM bij verblijfsbeëindiging worden aangepast. Doorslaggevend is of, op basis van vaststaande feiten, een deugdelijke belangenafweging is gemaakt tussen de belangen van de Staat en die van de vreemdeling.

SEZEN, 31 januari 2006, zaak nr. 50252/99

In deze zaak ging het om de gevolgen van een ongewenstverklaring van klager voor zijn familie- en gezinsleven. Hoewel het Hof de ernst van de door klager begane strafbare feiten erkent, hecht het meer gewicht aan onder meer het feit dat klager, na zijn invrijheidsstelling, gedurende twee jaar familieleven kon opbouwen voordat hij ongewenst werd verklaard. Het Hof concludeerde tot een schending van artikel 8 EVRM. Bij besluit van 8 oktober 2007 heeft de Staatssecretaris van Justitie de Vreemdelingencirculaire aangepast.²⁷ In het geval een ongewenstverklaring aan de orde is, dient bij de afweging van belangen in ieder geval de vraag te worden betrokken of en zo ja, hoe lang een vreemdeling na invrijheidsstelling een familieleven kon opbouwen voordat tot ongewenstverklaring werd overgegaan.

²⁶ Zie TK 2006-2007, 19637, nr. 1162.

²⁷ Stert. 16 oktober 2007, nr. 200, p.7.